

Krajowe systemy wymiaru sprawiedliwości

W niniejszej części przedstawiono informacje o systemie sądownictwa we Włoszech.

Organizacja wymiaru sprawiedliwości – systemy sądownictwa

Włoski system sądownictwa opiera się na tradycji prawa cywilnego.

Funkcje sędziego oraz prokuratora sprawują funkcjonariusze wymiaru sprawiedliwości. Funkcję administracyjną pełni Ministerstwo Sprawiedliwości.

Właściwość funkcjonalną sądów można podzielić na następujące obszary spraw:

sprawy należące do właściwości ogólnej cywilnej i karnej;

sprawy administracyjne;

sprawy z zakresu rachunkowości;

sprawy wojskowe;

sprawy podatkowe.

W sprawach administracyjnych sądami właściwymi są regionalne trybunały administracyjne (Tribunali Amministrativi Regionali – TAR) i Rada Stanu (Consiglio di Stato).

Sądem właściwym w sprawach z zakresu rachunkowości jest państwowy Trybunał Obrachunkowy (Corte dei conti). Przy sądzie tym działa biuro prokuratura generalnego Trybunału.

W sprawach podatkowych właściwe są komisje podatkowe prowincji i rejonowe komisje podatkowe.

Wymiar sprawiedliwości w sprawach wojskowych sprawują sądy wojskowe, wojskowy sąd odwoławczy, wojskowy sąd penitencjarny, prokuratorzy wojskowi przy sądach wojskowych, prokuratorzy wojskowi przy wojskowym sądzie odwoławczym, a także wojskowy prokurator generalny przy Corte di Cassazione (Sądzie Kasacyjnym).

Wymiar sprawiedliwości w sprawach cywilnych i karnych sprawują funkcjonariusze wymiaru sprawiedliwości (*magistrati*), którzy dzielą się na sędziów sądów i prokuratorów, sprawujących odpowiednio funkcje sądowe i śledcze.

Administracja sądowa

Nadzór nad administracją sądową – w ramach struktur rządowych – konstytucja powierza Ministerstwu Sprawiedliwości z racji jego szczególnej funkcji, roli i związku z sądownictwem.

Po złożeniu bardzo trudnego egzaminu państwowego sędziowie są kierowani na stanowiska w sądach o określonym obszarze właściwości, wybranym według ich własnego uznania. Powoływanie, awansowanie, odwoływanie, przenoszenie lub karanie sędziów jest uwarunkowane uprzednim rozpoznaniem sprawy przez Consiglio Superiore della Magistratura – CSM (Najwyższą Radę Sądownictwa), z uwzględnieniem szczególnych gwarancji ochrony.

Wszystkie sprawy dotyczące sędziów muszą być rozpatrzone przez CSM, która stoi na straży niezawisłości sędziów i chroni ich status.

Prezydent Republiki Włoskiej jest jednocześnie przewodniczącym CSM.

Ministerstwo Sprawiedliwości sprawuje funkcje administracyjne i organizacyjne na dwóch szczeblach:

na szczeblu centralnym (dipartimenti), głównie w Rzymie, a w szczególnych obszarach kompetencji – również w swoich jednostkach terenowych;

na szczeblu administracji sądowej, trybunałów, sądów, itp.

Do funkcji administracyjnych należy również odpowiedzialność za pracowników skierowanych do służby sądowej.

Na czele sądów (lub urzędów prokuratury) stoi:

pierwszy sędzia, który kieruje również pracą sędziów i posiada decydujący głos w zakresie decyzji urzędowych;

dyrektor sądu (dirigente), do którego zadań należy organizowanie usług sądowych dla obywateli, a także wewnętrzna pomoc sędziom i prokuratorom.

Dirigente to najwyższe stanowisko wśród pracowników administracji sądowej.

Rodzaje sądów – krótki opis

Sądownictwo posiada następującą strukturę:

Pierwsza instancja

Sędziowie pokoju (giudici di pace) – będący sędziami honorowymi (niezawodowymi). Rozpoznają sprawy cywilne i karne mniejszej wagi.

Sądy lub trybunały (tribunali) – rozpoznają poważniejsze sprawy.

Urząd penitencjarny (ufficio di sorveglianza) – rozpoznaje sprawy penitencjarne w pierwszej instancji (kwestie dotyczące osadzonych, skazań itp.).

Sąd ds. nieletnich (tribunale per i minorenni).

Druga instancja

Zaskarżyć orzeczenie sądu pierwszej instancji na podstawie okoliczności faktycznych oraz wykładni przepisów prawa można do:

sądu odwoławczego (corte d'appello);

trybunału penitencjarnego (tribunale di sorveglianza) – sądy penitencjarne drugiej instancji (a w niektórych sprawach szczególnych – pierwszej instancji).

Trzecia instancja

Służy dochodzeniu sprawiedliwości na najwyższym szczeblu w związku z naruszeniami przepisów:

Sąd kasacyjny (Corte di cassazione) – posiada właściwość ogólną i jest sądem najwyższej instancji.

W ramach głównych trybunałów funkcjonują również wyspecjalizowane wydziały. Sądy ławnicze (Corti d'assise) orzekają w składzie dwóch sędziów zawodowych i sześciu ławników. Ławnicy są wybierani spośród obywateli i pełnią służbę przez krótki okres, a ich zadaniem jest współpracowanie z wymiarem sprawiedliwości i reprezentowanie różnych grup społecznych. Sądy te orzekają w sprawach o ciężkie przestępstwa (zabójstwa, poważne przypadki napaści itp.).

Do funkcjonariuszy wymiaru sprawiedliwości pełniących funkcję prokuratorów w postępowaniu przed sądem należą:

prokuratorzy pierwszej instancji (procuratore della Repubblica presso il Tribunale) i ich zastępcy (sostituti procuratori);

prokuratorzy generalni drugiej instancji (procuratore generale presso la Corte d'appello) i ich zastępcy (sostituti procuratori generali);

prokurator generalny przy sądzie kasacyjnym (procuratore generale presso la Corte di cassazione) oraz jego zastępcy (sostituti procuratori generali).

We Włoszech funkcję prokuratora pełnią funkcjonariusze wymiaru sprawiedliwości, którzy sprawują swoją funkcję pod nadzorem dyrektora odpowiedniej prokuratury. Rozwiązanie to funkcjonuje jako swego rodzaju hierarchia, obowiązująca tylko w odniesieniu do prokuratury.

Hierarchia sądów

	Właściwość w sprawach cywilnych	Właściwość w sprawach karnych	Właściwość w sprawach nieletnich	Właściwość w sprawach penitencjarnych
Pierwsza instancja	sędzia pokoju	sędzia pokoju	sąd ds. nieletnich	urząd penitencjarny/ trybunał ds. penitencjarnych
Druga instancja	trybunał	trybunał	wyspecjalizowany wydział sądu apelacyjnego	trybunał ds. penitencjarnych
	sąd odwoławczy	sąd odwoławczy		
Naruszenie prawa	Sąd Najwyższy (Sąd Kasacyjny)	Sąd Najwyższy (Sąd Kasacyjny)	Sąd Najwyższy (Sąd Kasacyjny)	Sąd Najwyższy (Sąd Kasacyjny)

Prawnicze bazy danych

Strona internetowa [włoskiego Ministerstwa Sprawiedliwości](#) zawiera informacje na temat funkcjonariuszy wymiaru sprawiedliwości, Ministerstwa Sprawiedliwości, zakresu kompetencji poszczególnych organów, a także dane kontaktowe różnych urzędów.

Strona internetowa [Naczelnej Rady Sądownictwa](#) zawiera szczegółowe informacje o włoskim systemie sądownictwa w języku włoskim, angielskim i francuskim.

Dostęp do obydwu stron jest bezpłatny.

Ostatnia aktualizacja: 24/02/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.